

УДК 342:340.134(477)

ГЕНЕЗА ДОКТРИНАЛЬНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ТА НОРМАТИВНОГО ВИЗНАЧЕННЯ ОБМЕЖЕНЬ І ЗАБОРОН ЯК ЗАСОБІВ ЗАПОБІГАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ, ПОВ'ЯЗАНИМ ІЗ КОРУПЦІЄЮ

Олександра ШИМОН,аспірант кафедри адміністративного та господарського права
Запорізького національного університету

АНОТАЦІЯ

У статті проаналізовано генезу доктринального дослідження та нормативного визначення обмежень і заборон як засобів запобігання адміністративним правопорушенням, пов'язаним із корупцією. Запропоновано авторську періодизацію щодо дослідження у вітчизняній адміністративно-правовій доктрині та щодо закріплення у вітчизняному законодавстві (з виокремленням етапів, часових проміжків, притаманних особливостей).

Ключові слова: обмеження, заборони, корупція, адміністративне правопорушення, правообмеження, превенція.

GENEZIS OF DOCTRINAL RESEARCH AND NORMATIVE DETERMINATION OF RESTRICTIONS AND PROHIBITIONS AS MEANS OF PREVENTION OF ADMINISTRATIVE OFFENSE RELATED TO CORRUPTION

Oleksandra SHYMON,Postgraduate Student at the Department of Administrative and Commercial Law
of Zaporizhzhya National University

SUMMARY

The article analyzes the genesis of doctrinal research and the normative definition of restrictions and prohibitions as a means of preventing an administrative offense related to corruption. It is noted that the special complex monographic works, which is directly devoted to the study of restrictions and prohibitions as a means of preventing an administrative offense related to corruption in the activities of civil servants, is currently lacking in domestic legal doctrine. At the same time, the interest of legal scholars to the issue of restrictions and prohibitions as a means of preventing an administrative offense related to corruption was noted. However, it is taken into account that the reform processes in the state, the improvement and modernization of the law, the reform of the legal doctrine, the real requirements of time determine the need to update the directions of scientific special searches based on the latest doctrinal achievements and the results of the rule-making process.

The author's periodization is proposed, in relation to the research in the domestic legal and administrative doctrine and to the consolidation in domestic legislation (with the distinction of stages, time intervals, peculiar peculiarities, the separation of these stages and their specifics allows us to establish a certain tendency for the specialization of doctrinal studies, the specialization of normative consolidation of species and bases for the application of restrictions and prohibitions in anti-corruption legislation – these tendencies should be preserved in the future, as well as to provide in-depth studying the phenomenon of restrictions and prohibitions as means of preventing corruption-related administrative offenses, their every kind of doctrine and improvement of legislation, practices of their application

Key words: limitation, prohibition, corruption, administrative offense, lawfulness, prevention.

Постановка проблеми. Вивчення генези доктринального дослідження та нормативного визначення обмежень і заборон як засобів запобігання адміністративним правопорушенням, пов'язаним з корупцією, дозволить простежити ретроспективне становлення різних їх аспектів, а також виділити тенденції її розвитку на майбутнє. Одразу варто зауважити, що спеціальної комплексної монографічної праці, безпосередньо присвяченої дослідженню обмежень і заборон як засобів запобігання адміністративним правопорушенням, пов'язаним із корупцією у діяльності державних службовців, наразі у вітчизняній правовій доктрині немає. У той же час слід зазначити підвищення інтересу вчених-юристів до проблематики обмежень і заборон як засобів запобігання адміністративним правопорушенням, пов'язаним із корупцією. Однак, варто враховувати, що реформаційні процеси у державі, вдосконалення і модернізація законодавства, реформування правової доктрини, реальні вимоги часу обумовлюють потребу оновлення на-

прямків наукових спеціальних пошуків на підставі новітніх доктринальних здобутків та результатів нормотворчого процесу.

Актуальність теми дослідження. Так, можна характеризувати наукові розробки з проблематики обмежень і заборон як засобів запобігання адміністративним правопорушенням, пов'язаним із корупцією, у двох напрямках: 1) адміністративно-правові заходи запобігання корупції у цілому (загальний аналіз, поняття корупції, аналіз антикорупційного законодавства, запобігання корупції у різних сферах, питання адміністративної відповідальності за корупційні правопорушення тощо), і 2) обмеження і заборони як елемент правового статусу, у тому числі і державних службовців.

Стан дослідження. Звертаючи увагу на перший вектор, слід зазначити, що питанням визначення сутності корупції, засадам адміністративної відповідальності у такій сфері, запобігання корупційним правопорушенням, або

правопорушенням, пов'язаним із корупцією присвячено чимало робіт вітчизняних учених-адміністративістів, наприклад: О. В. Терещук «Адміністративна відповідальність за корупційні правопорушення» [1], Р. М. Тучак «Адміністративно-правові засади боротьби з корупцією» [2], С. Г. Стеценко «Корупція в органах внутрішніх справ: проблеми протидії» [3], Д. І. Йосифович «Адміністративна відповідальність посадових осіб органів місцевого самоврядування за корупційні діяння» [4], В. А. Завгородній «Адміністративно-правове регулювання взаємодії органів внутрішніх справ та громадських організацій у протидії корупції» [5], С. М. Алфьоров «Адміністративно-правовий механізм протидії корупції в органах внутрішніх справ» [6], В. М. Гаращук «Актуальні проблеми боротьби з корупцією в Україні» [7], М. Ю. Бездольний «Адміністративно-правові засади діяльності органів внутрішніх справ щодо протидії корупції» [8], І. А. Дьомін «Адміністративно-правові засади запобігання та протидії корупції міліції України» [9], К. В. Берднікова «Адміністративна відповідальність за порушення встановлених заборон та обмежень у сфері запобігання корупції в Україні» [10], В. Я. Настюк «Адміністративно-правові проблеми протидії корупції в Україні» [11] та низка інших. Вбачаємо, що ці роботи носять «загальний» характер, мають відношення до різних аспектів, пов'язаних із корупцією, проте питанням обмежень та заборон як засобам запобігання адміністративним правопорушенням, пов'язаним із корупцією, а надто, враховуючи положення Закону України від 14.10.2014 р. «Про запобігання корупції» [12], достатньої уваги приділено не було, що викликає необхідність детального їх дослідження із неухильним дотриманням принципу наукової обґрунтованості задля з'ясування сутності цих понять, їх змісту, специфіки і практики застосування.

Розглядаючи другий вектор наукових досліджень, пов'язаних із обмеженнями та заборонами як засобами запобігання адміністративним правопорушенням, пов'язаним з корупцією, слід звернути увагу на такі роботи: І. І. Задоя «Обмеження, пов'язані з прийняттям на державну службу: теоретико-правовий аналіз» [13], М. І. Іншин «До проблем обмежень права на державну службу» [14] та «Обмеження як елемент правового статусу державних службовців органів внутрішніх справ» [15], О. М. Мельник «Служба в органах Державної митної служби України та обмеження, які з нею пов'язані» [16], В. В. Побережний «Механізм обмеження корупційних дій державного службовця» [17], О. В. Левада «Правові обмеження як засоби попередження зловживання правом (теоретико-правовий аспект)» [18], А. В. Басов «Поняття «обмеження» як юридична категорія: теоретичний аспект» [19]. Проте ці роботи відрізняються фрагментарністю розгляду аспектів, які стосуються обмежень та заборон як засобів запобігання адміністративним правопорушенням, пов'язаним з корупцією.

Мета статті – аналіз генези доктринального дослідження та нормативного визначення обмежень і заборон як засобів запобігання адміністративним правопорушенням, пов'язаним із корупцією.

Виклад основного матеріалу. У межах іншого вектору, який став актуальним в останні роки, слід виокремити звужений предмет наукових досліджень, що пов'язане із дотриманням принципу спеціалізації в адміністративно-правовій науці. Так, слід звернути увагу на низку наукових праць, які стосуються розгляду окремих видів обмежень чи заборон у діяльності державних службовців, і які пов'язані із запобіганням адміністративним правопорушенням, пов'язаним із корупцією. Так, наприклад, Т. О. Коломєєв у науково-практичному нарисі «Обмеження щодо одержання подарунків особами, уповноваженим на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, за зако-

нодавством України» [20] аналізує базові доктринальні, нормативні положення з питань «спеціальних обмежень», встановлених для осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування з акцентом уваги на специфіку визначення меж щодо одержання подарунків, різновидів подарунків, правила поведінки з ними та відповідальність за недотримання встановлених вимог. Окрім того, Т. О. Коломєєв та П. С. Лютиков у статті «Обмеження щодо одержання подарунків як засіб запобігання правопорушенням, пов'язаним з корупцією: правовий аспект» [21] детально аналізують ресурс обмеження щодо одержання подарунку публічними службовцями як різновид спеціального обмеження; звертається увага на те, що воно характеризується наявністю низки загальних ознак, які поєднуються зі специфічними ознаками, зумовленими майновим аспектом обмежень при загальній правомірній поведінці, що й зумовлює унікальність ресурсу цього обмеження. У статті висвітлюється правовий характер обмеження (при поєднанні законодавчого та підзаконного рівнів визначення засад), його цілеспрямованість, орієнтованість на спеціального суб'єкта, безпосередній зв'язок із професійною діяльністю останнього, із розширенням контрольних повноважень уповноважених суб'єктів щодо фактів дотримання обмежень, активний характер поведінки соціального суб'єкта, детальна нормативна регламентація процедури дотримання обмежень, встановлення відповідальності за недотримання обмежень. Автори виділяють низку проблемних питань у правовому визначенні засад використання ресурсу цього обмеження, зокрема: дефекти нормативного визначення подарунку, його видів, використання оціночних понять у формулюванні нормативних положень, звуженість кола суб'єктів, на яких поширюється дія цього обмеження, фрагментарність регулювання процедурного аспекту запобігання одержанню та поводженню з подарунками, неузгодженість положень щодо «дозволених подарунків», засад їх одержання із зобов'язальними нормами щодо декларування подарунків, дискусійність змісту нормативних положень щодо процедури поводження з «офіційними подарунками», а також специфіки змісту адміністративно-деліктних положень у частині відповідальності за недотримання положень. І. Й. Снігур у своїх роботах «Обмеження наукової та викладацької діяльності державних службовців: аналіз антикорупційних новел» [22] та «До питання про обмеження наукової та викладацької діяльності державних службовців» [23] аналізує антикорупційне законодавство у частині обмеження наукової та викладацької діяльності державних службовців та з'ясовує обґрунтованість та правомірність обмеження наукової та викладацької діяльності державних службовців як заходу запобігання корупції. Наявність таких робіт лише підтверджує необхідність ґрунтовного, комплексного, системного дослідження обмежень та заборон як засобів запобігання адміністративним правопорушенням, пов'язаним з корупцією у діяльності державних службовців.

Таким чином, на підставі аналізу доктринальних робіт, які можуть бути використані як підґрунтя для дослідження обмежень та заборон як засобів запобігання адміністративним правопорушенням, можна виокремити періодизацію таких досліджень у незалежній Україні: 1) період дослідження питань адміністративної відповідальності за корупційні правопорушення (починається з 1999 року); 2) період досліджень обмежень як складової частини правового статусу особи (починається з 2004 року); 3) період спеціалізації доктринальних досліджень, який характеризується зосередженням уваги відносно окремих різновидів обмежень та заборон як засобів запобігання адміністративним правопорушенням (наприклад, одержання подарунків, або сумісництва) (починається з 2012 року).

Окремо варто зосередити увагу на питаннях нормативного регулювання відносин, що розглядаються. Особливості обмежень та заборон як засобів запобігання адміністративним правопорушенням, пов'язаним з корупцією нормативно врегульовані низкою нормативно-правових актів. Насамперед, це Закон України від 14.10.2014 р. «Про запобігання корупції», який є базою для визначення правових та організаційних засад функціонування системи запобігання корупції в Україні, змісту та порядку застосування превентивних антикорупційних механізмів, правил щодо усунення наслідків корупційних правопорушень. Чинність указанного Закону з 2014 року не означає, що до цього моменту питання запобігання корупції не врегульовувалися нормативно. Адже увагу нормотворців привертало питання корупції, інструменти для запобігання її проявам, відповідальність за порушення у цій сфері, і були предметом обговорення з моменту становлення України як самостійної незалежної держави.

Так, наприклад, Н. Ю. Задирака та К. В. Берднікова, аналізуючи шляхи становлення антикорупційного законодавства в Україні [24], визначають, що шлях боротьби з корупцією в Україні розпочинається з грудня 1994 р., коли за пропозицією новоутвореної Верховною Радою України другого скликання Комісії з питань боротьби з організованою злочинністю і корупцією парламентом прийнято за основу проект Закону України про боротьбу з корупцією, а у жовтні 1995 р. його ухвалено як закон.

Закон України від 05.10.1995 р. «Про боротьбу з корупцією» (Закон втратив чинність на підставі Закону № 1506-VI від 11.06.2009) [25] містив розділ II «Попередження корупції» і визначав спеціальні обмеження щодо державних службовців та інших осіб, уповноважених на виконання функцій держави, спрямовані на попередження корупції, серед яких заборона:

а) сприяти, використовуючи своє службове становище, фізичним і юридичним особам у здійсненні ними підприємницької діяльності, а так само в отриманні субсидій, субвенцій, дотацій, кредитів чи пільг з метою незаконного одержання за це матеріальних благ, послуг, пільг або інших переваг;

б) займатися підприємницькою діяльністю безпосередньо чи через посередників або підставних осіб, бути повіреним третіх осіб у справах державного органу, в якому вона працює, а також виконувати роботу на умовах сумісництва (крім наукової, викладацької, творчої діяльності, а також медичної практики);

в) входити самостійно (крім випадків, коли державний службовець здійснює функції з управління акціями (частками, паями), що належать державі, та представляє інтереси держави у раді товариства (спостережній раді) або ревізійній комісії господарського товариства), через представника або підставних осіб до складу правління чи інших виконавчих органів підприємств, кредитно-фінансових установ, господарських товариств тощо, організацій, спілок, об'єднань, кооперативів, що здійснюють підприємницьку діяльність;

г) відмовляти фізичним та юридичним особам в інформації, надання якої передбачено правовими актами, умисно затримувати її, надавати недостовірну чи неповну інформацію;

г) сприяти, використовуючи своє службове становище, фізичним і юридичним особам – учасникам процедур закупівель у досягненні перемоги всупереч вимогам Закону України «Про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти».

Наступний Закон України від 11.06.2009 р. «Про засади запобігання та протидії корупції» (Закон втратив чинність на підставі Закону № 2808-VI від 21.12.2010 р.) [26] визна-

чав вже дещо ширше коло заборон і обмежень, спрямованих на запобігання та протидію корупції, зокрема:

– заборона використовувати своє службове становище з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб;

– заборона займатися іншою оплачуваною або підприємницькою діяльністю (крім викладацької, наукової та творчої діяльності, медичної практики, інструкторської та суддівської практики зі спорту, що здійснюються у позаробочий час) безпосередньо або через інших осіб, якщо інше не передбачено законом;

– заборона входити, у тому числі через інших осіб, до складу органу управління чи наглядової ради підприємства або організації, що має на меті одержання прибутку (крім випадків, коли особи здійснюють функції з управління акціями (частками, паями), що належать державі, та представляють інтереси держави у раді товариства (спостережній раді), ревізійній комісії господарського товариства), якщо інше не передбачено законом;

– заборона відмовляти фізичним або юридичним особам в інформації, надання якої передбачено законом, надавати недостовірну чи не у повному обсязі інформацію;

– обмеження щодо одержання подарунків;

– обмеження щодо роботи близьких осіб;

– обмеження щодо осіб, які звільнилися з посад або припинили діяльність, пов'язану з виконанням функцій держави, органів місцевого самоврядування;

– обмеження щодо юридичних осіб, яких притягнуто до відповідальності за вчинення корупційного правопорушення.

Із втратою чинності Законом України від 11.06.2009 р. «Про засади запобігання та протидії корупції» дію Закону України від 05.10.1995 р. «Про боротьбу з корупцією» не було поновлено, тому, фактично, у період з 05.01.2011 р. і до набуття чинності Законом України від 07.04.2011 р. «Про засади запобігання і протидії корупції» в Україні не діяв жоден спеціальний антикорупційний закон.

Закон України від 07.04.2011 р. «Про засади запобігання і протидії корупції» (Закон втратив чинність) [27] визначав перелік заходів, спрямованих на запобігання і протидію корупції, а саме:

– обмеження щодо використання службового становища;

– обмеження щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності;

– обмеження щодо одержання дарунків (пожертв);

– обмеження щодо роботи близьких осіб;

– обмеження щодо осіб, які звільнилися з посад або припинили діяльність, пов'язану з виконанням функцій держави, місцевого самоврядування;

– заборона на одержання послуг і майна органами державної влади та органами місцевого самоврядування.

Окремою ланкою у системі нормативного закріплення обмежень і заборон як засобів запобігання адміністративним правопорушенням, пов'язаним з корупцією слід виокремити Кодекс України про адміністративні правопорушення [28], який у своїй структурі містить главу 13-А «Адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією», де визначено адміністративну відповідальність за порушення обмежень щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності (ст. 172-4); порушення встановлених законом обмежень щодо одержання подарунків (ст. 172-5); порушення вимог фінансового контролю (ст. 172-6); порушення вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів (ст. 172-7); незаконне використання інформації, що стала відома особі у зв'язку з виконанням службових повноважень (ст. 172-8); невиконання заходів щодо протидії корупції (ст. 172-9); порушення заборони

розміщення ставок на спорт, пов'язаних з маніпулюванням офіційним спортивним змаганням (ст. 172-9-1).

Різні аспекти обмежень і заборон можуть передбачатись спеціальним законодавством, наприклад, Закон України від 03.11.2015 р. «Про запобігання впливу корупційних правопорушень на результати офіційних спортивних змагань» [29], який спрямований на запобігання впливу на результати офіційних спортивних змагань корупційних правопорушень та порушень, пов'язаних з корупцією у сфері спорту, визначає засади, особливості суб'єктів і заходів запобігання та виявлення зазначених порушень і усунення їх наслідків, а також відповідальність за них. У сфері запобігання адміністративним правопорушенням можуть застосовуватись і норми підзаконних нормативно-правових актів, наприклад, Постанова Кабінету Міністрів України від 16.11.2011 р. № 1195 «Про затвердження Порядку передачі дарунків, одержаних як подарунки державі, Автономній Республіці Крим, територіальній громаді, державним або комунальним установам чи організаціям» [30].

Важливе значення у нормативному регулюванні окремих особливостей обмежень і заборон як засобів запобігання адміністративним правопорушенням, пов'язаним з корупцією є акти Національного агентства з питань запобігання корупції (далі – НАЗК), яке є центральним органом виконавчої влади зі спеціальним статусом, що забезпечує формування та реалізує державну антикорупційну політику. Прикладом таких актів можуть бути Положення про Єдиний державний реєстр осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення, затверджене Рішенням НАЗК від 09.02.2018 р. № 166 [31], Методологія оцінювання корупційних ризиків у діяльності органів влади, затверджене Рішенням НАЗК від 02.12.2016 р. № 126 [32], Порядок оформлення протоколів про адміністративні правопорушення та внесення приписів Національним агентством з питань запобігання корупції, затверджене Рішенням НАЗК від 09.06.2016 р. № 5 [33], Методичні рекомендації щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, затверджені Рішенням НАЗК від 29.09.2017 р. № 839 [34] тощо.

Окремі аспекти встановлення обмежень і заборон як засобів запобігання адміністративним правопорушенням, пов'язаним з корупцією можна зустріти і у межах інших підзаконних нормативно-правових актів, виданих різними органами державної влади. Так, наприклад, у Загальних правилах етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування, затверджених Наказом Національного агентства України з питань державної служби від 05.08.2016 р. № 158 [35] передбачаються заборони для державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування використовувати у будь-який спосіб своє службове становище з політичною метою, у тому числі для залучення державних службовців, посадових осіб місцевого самоврядування, працівників бюджетної сфери та інших осіб до участі у передвиборній агітації, акціях та заходах, що організовуються політичними партіями; а також використовувати свої повноваження або своє службове становище в особистих (приватних) інтересах чи у неправомірних особистих інтересах інших осіб, у тому числі використовувати свій статус та інформацію про місце роботи з метою одержання неправомірної вигоди для себе чи інших осіб. У Правилах етичної поведінки та запобігання корупції в органах ДФС, затверджених наказом ДФС від 01.12.2016 р. № 979 [36] в окремому розділі (розділ II) передбачаються дії під час виконання службових обов'язків, серед яких – встановлення заборони використання службового становища для отримання вигоди, дії працівників у разі отримання пропозиції щодо вчинення неправомірних дій; до того ж окремим розділом (розділ IV) встановлю-

ються правила щодо одержання подарунків та поведіння з ними.

Тобто, нормативна основа визначення обмежень і заборон як засобів запобігання адміністративним правопорушенням, пов'язаним з корупцією складається із матеріального законодавства (спеціальний закон), процесуального законодавства (Кодекс України про адміністративні правопорушення), а також підзаконних нормативно-правових актів.

Таким чином, з огляду на проведений аналіз історії становлення антикорупційного законодавства, можна запропонувати періодизацію закріплення обмежень і заборон як засобів запобігання адміністративним правопорушенням, пов'язаним з корупцією, засад їх застосування у вітчизняному законодавстві: 1) період становлення антикорупційного законодавства із закріпленням елементів обмежувального і заборонного характеру (з 1994 року до 2009 року); 2) період закріплення обмежень і заборон в антикорупційному законодавстві із зазначенням їх змісту (з 2009 року до 2014 року); 3) сучасний період із прийняттям чинного Закону України від 14.10.2014 р. «Про запобігання корупції», який закріплює вичерпне коло обмежень і заборон для державних службовців (з 2014 року і до цього часу).

Висновки. Підсумовуючи, можна стверджувати, що генеза доктринального дослідження та нормативного визначення обмежень і заборон як засобів запобігання адміністративним правопорушенням, пов'язаним з корупцією має певну періодизацію, – щодо дослідження у вітчизняній адміністративно-правовій доктрині: 1) період дослідження питань адміністративної відповідальності за корупційні правопорушення (починається з 1999 року); 2) період досліджень обмежень як складової частини правового статусу особи (починається з 2004 року); 3) період спеціалізації доктринальних досліджень, який характеризується зосередженням уваги відносно окремих різновидів обмежень та заборон як засобів запобігання адміністративним правопорушенням (наприклад, одержання подарунків, або сумісництва) (починається з 2012 року); закріплення у вітчизняному законодавстві: 1) період становлення антикорупційного законодавства (з 1994 року до 2009 року); 2) період закріплення обмежень і заборон в антикорупційному законодавстві із зазначенням їх змісту (з 2009 року до 2014 року); 3) сучасний період (з 2014 року і до цього часу). Виокремлення цих етапів та їх специфіки дозволяє встановити певну тенденцію щодо спеціалізації доктринальних досліджень, спеціалізації нормативного закріплення видів і основ застосування обмежень і заборон в антикорупційному законодавстві – ці тенденції треба зберегти і надалі, а також забезпечити поглиблене вивчення феномену обмежень та заборон як засобів запобігання адміністративним правопорушенням, пов'язаним з корупцією, їх кожного різновиду у доктрині та вдосконалення законодавства, практики їх застосування.

Список використаної літератури:

1. Терещук О. В. Адміністративна відповідальність за корупційні правопорушення: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Одеса. 2000. 20 с.
2. Тучак Р. М. Адміністративно-правові засади боротьби з корупцією: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Харків. 2007. 21 с.
3. Стеценко С. Г., Ткаченко О. В. Корупція в органах внутрішніх справ: проблеми протидії. Київ: Алерта; КНТ; Центр уч. лит.-ры, 2008. 166 с.
4. Йосифович Д. І. Адміністративна відповідальність посадових осіб органів місцевого самоврядування за корупційні діяння: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Львів. 2009. 20 с.
5. Завгородній В. А. Адміністративно-правове регулювання взаємодії органів внутрішніх справ та громадських організацій

у протидії корупції: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Дніпропетровськ. 2010. 20 с.

6. Алфьоров С. М. Адміністративно-правовий механізм протидії корупції в органах внутрішніх справ: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.07. Харків. 2011. 38 с.

7. Гаращук В. М., Мухагаєв В. М. Актуальні проблеми боротьби з корупцією в Україні: монографія. Харків: Право. 2010. 143 с.

8. Бездольний М. Ю. Адміністративно-правові засади діяльності органів внутрішніх справ щодо протидії корупції: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Харків. 2009. 20 с.

9. Дьомін І. А. Адміністративно-правові засади запобігання та протидії корупції міліцією України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ. 2011. 16 с.

10. Берднікова К. В. Адміністративна відповідальність за порушення встановлених заборон та обмежень в сфері запобігання корупції в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ. 2016. 19 с.

11. Настюк В. Я., Белєвцева В. В., Клок О. В. Адміністративно-правові проблеми протидії корупції в Україні: монографія. Харків: Право. 2017. 214 с.

12. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. №1700-VII. Відомості Верховної Ради України. 2014. № 49. Ст. 3186.

13. Задоя І. І. Обмеження, пов'язані з прийняттям на державну службу: теоретико-правовий аналіз. Актуальні проблеми держави і права. 2011. Вип. 61. С. 276-284. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdp_2011_61_37.

14. Іншин М. І. До проблем обмежень права на державну службу. Актуальні проблеми права: теорія і практика. 2012. № 24. С. 9-15. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/app_2012_24_1.

15. Іншин М. І. Обмеження як елемент правового статусу державних службовців органів внутрішніх справ. Право і Безпека. 2004. Т. 3. № 1. С. 86-88. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pib_2004_3_1_24.

16. Мельник О. М. Служба в органах Державної митної служби України та обмеження, які з нею пов'язані. Бюлетень Міністерства юстиції України. 2013. № 1. С. 67-72. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bmju_2013_1_13.

17. Побережний В. В. Механізм обмеження корупційних дій державного службовця. Університетські наукові записки. 2011. № 3. С. 424-428. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Unzap_2011_3_60.

18. Левада О. В. Правові обмеження як засоби попередження зловживання правом (теоретико-правовий аспект). Вісник Національної академії правових наук України. 2017. № 1. С. 192-200. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vapny_2017_1_20.

19. Басов А. В. Поняття «обмеження» як юридична категорія: теоретичний аспект. Адміністративне право і процес. 2013. № 1(3). С. 27-33. URL: <http://law.univ.kiev.ua/images/stories/app/20133.pdf>.

20. Коломоєць Т. О. Обмеження щодо одержання подарунків особами, уповноваженим на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, за законодавством України: науково-практичний нарис. Запоріжжя: Гельветика, 2018. 40 с.

21. Коломоєць Т. О., Лютіков П. С. Обмеження щодо одержання подарунків як засіб запобігання правопорушенням, пов'язаним із корупцією: правовий аспект. Підприємництво, господарство і право. 2017. № 12. С. 164-168. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2017/12/36.pdf>.

22. Снігур І. Й., Мельник О. В. Обмеження наукової та викладацької діяльності державних службовців: аналіз антикорупційних новел. Вісник Академії адвокатури України. 2010. Число 1. С. 29-36. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vaau_2010_1_5.

23. Снігур І. Й. До питання про обмеження наукової та викладацької діяльності державних службовців. Вісник Академії адвокатури України. 2012. № 3. С. 183-186. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vaau_2012_3_36.

24. Задирака Н. Ю., Берднікова К. В. Шляхи становлення антикорупційного законодавства в Україні. Форум права. 2012. № 2. С. 274-277. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.htm_2012_2_41.

25. Про боротьбу з корупцією: Закон України від 05.10.1995 р. (Закон втратив чинність на підставі Закону № 1506-VI від 11.06.2009). Відомості Верховної Ради України. 1995. № 34. Ст. 266.

26. Про засади запобігання та протидії корупції: Закон України від 11.06.2009 р. (Закон втратив чинність на підставі Закону № 2808-VI від 21.12.2010). Офіційний вісник України. 2009. № 53. Ст. 15.

27. Про засади запобігання і протидії корупції: Закон України від 07.04.2011 р. (Закон втратив чинність). Відомості Верховної Ради України. 2011. № 40. Ст. 1750.

28. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07 грудня 1984 р. (зі змінами та доповненнями). Відомості Верховної Ради УРСР. 1984. № 51. Ст. 1122.

29. Про запобігання впливу корупційних правопорушень на результати офіційних спортивних змагань: Закон України від 03.11.2015 № 743-VIII. Відомості Верховної Ради. 2015. № 51. ст. 472.

30. Про затвердження Порядку передачі дарунків, одержаних як подарунки державі, Автономній Республіці Крим, територіальній громаді, державним або комунальним установам чи організаціям: Постанова Кабінету Міністрів України від 16 листопада 2011 р. № 1195. Офіційний вісник України. 2011. № 91. С. 147.

31. Про затвердження Положення про Єдиний державний реєстр осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення: Рішення Національного агентства з питань запобігання корупції від 09.02.2018 № 166. Офіційний вісник України. 2018. № 28. С. 302.

32. Про затвердження Методології оцінювання корупційних ризиків у діяльності органів влади: Рішення Національного агентства з питань запобігання корупції від 02.12.2016 № 126. Офіційний вісник України. 2017. № 4. С. 811.

33. Про затвердження Порядку оформлення протоколів про адміністративні правопорушення та внесення приписів Національним агентством з питань запобігання корупції: Рішення Національного агентства з питань запобігання корупції від 09.06.2016 № 5. Офіційний вісник України. 2016. № 62. С. 93.

34. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів: Рішення Національного агентства з питань запобігання корупції від 29.09.2017 № 839. URL: [https://nazk.gov.ua/sites/default/files/docs/2017/Методрекоменд/№%20839%20Метод%20рек%20\(конфлікт%20інтересів\).pdf](https://nazk.gov.ua/sites/default/files/docs/2017/Методрекоменд/№%20839%20Метод%20рек%20(конфлікт%20інтересів).pdf).

35. Про затвердження Загальних правил етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування: Наказ Національного агентства України з питань державної служби від 05.08.2016 № 158. Офіційний вісник України. 2016. № 74. С. 51.

36. Правила етичної поведінки та запобігання корупції в органах ДФС: наказ ДФС від 01.12.2016 № 979. URL: <http://sfs.gov.ua/baneryi/protidiya-koruptsii/antikorupsiynaprograma-dfs/291898.html>.

ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРА

Шимон Олександра Миколаївна – аспірант кафедри адміністративного та господарського права Запорізького національного університету

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

Shymon Oleksandra Mykolaivna – Postgraduate Student at the Department of Administrative and Commercial Law of Zaporizhzhya National University